

Advies

over het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het lokaal sociaal beleid, vermeld in artikels 2, 9 tot en met 11, 17, 19 en 26 van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid

Brussel, 30 augustus 2018

Adviesvraag: Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het lokaal sociaal beleid, vermeld in artikels 2, 9 tot en met 11, 17, 19 en 26 van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid
Adviesvrager: Vlaams Minister van welzijn, volksgezondheid en gezin, de heer Jo Vandeurzen
Ontvangst adviesvraag: 16 juli 2018
Adviestermijn: 30 dagen, verlenging toegestaan

Goedkeuring raad: 30 augustus 2018, in consensus

Contactpersoon: Barbara Krekels - bkrekels@serv.be

Inhoud

Advies over het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het lokaal sociaal beleid, vermeld in artikels 2, 9 tot en met 11, 17, 19 en 26 van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid.....	4
1. Algemene appreciatie.....	4
2. Bespreking per artikel	6

Advies over het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het lokaal sociaal beleid, vermeld in artikels 2, 9 tot en met 11, 17, 19 en 26 van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid

Situering

De SAR WGG ontving op 16 juli 2018 een adviesvraag over het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het lokaal sociaal beleid, vermeld in artikels 2, 9 tot en met 11, 17, 19 en 26 van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid.

De SAR WGG adviseerde eerder over de conceptnota 'een geïntegreerd breed onthaal' op 2 februari 2016 en over het voorontwerp van decreet betreffende het lokaal sociaal beleid op 27 april 2017.

Het decreet betreffende het lokaal sociaal beleid werd goedgekeurd op 9 februari 2018. Met het voorliggende BVR wordt dit decreet uitgevoerd voor wat betreft volgend onderdeel: *het realiseren van een toegankelijke hulp- en dienstverlening en het aanpakken van de onderbescherming via het geïntegreerd breed onthaal.*

De raad vergaderde over deze adviesvraag op 30 augustus 2018. Het advies van de SAR WGG werd in consensus aangenomen op 30 augustus 2018.

1. Algemene appreciatie

De raad is zeer tevreden dat de minister met dit ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering (hierna BVR) deze legislatuur nog de mogelijkheden creëert om het geïntegreerd breed onthaal (GBO) in heel Vlaanderen verder uit te rollen. Zo wordt de doelstelling om een toegankelijke dienstverlening te voorzien - die ook de meest kwetsbare burgers bereikt – en om onderbescherming aan te pakken, niet op de lange baan geschoven. Dat is voor de SAR WGG een goed signaal. Toegankelijkheid is immers een belangrijk uitgangspunt van Maatschappelijk Verantwoorde Zorg en ondersteuning.

De raad merkt op dat ook andere thema's uit het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid nog om uitvoering in een BVR vragen (bijv. regie, vermaatschappelijking,...).

Op basis van de wetenschappelijke opvolging en de evaluatie van de pilootprojecten geïntegreerd breed onthaal werden de functies en werkingsprincipes in dit BVR verfijnd

en verder verduidelijkt. De doelstellingen van sociaal werk, de functies en werkingsprincipes die de drie kernactoren in hun dagelijkse praktijk toepassen, worden nog verder verduidelijkt en afgestemd waardoor samenwerking gemakkelijker wordt. Dit is een positieve zaak.

De raad ziet in het voorliggende BVR echter nog te weinig garanties dat het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal ook lijnen, sectoren en actoren zal verbinden, breder dan de drie actoren die als kernactor genoemd worden (artikel 1, 3°). Het geïntegreerd breed onthaal moet immers ook een scharnierfunctie vervullen naar sociaal werkers die vanuit meer gespecialiseerde zorgorganisaties heel wat expertise kunnen inbrengen. De raad meent dat die potentiële scharnierfunctie, de intervisiemogelijkheden en de verbinding met het achterliggend aanbod in de concrete invulling van het geïntegreerd breed onthaal in dit BVR moet worden opgenomen.

- De raad adviseert daarom om in het BVR op zijn minst een koppeling te maken met de eerstelijnszones in het kader van het hervormingstraject van de eerstelijnsgezondheidszorg. Er is duidelijkheid nodig over hoe de twee trajecten voor betere samenwerking op elkaar afgestemd kunnen worden. Wat is de positie van het geïntegreerd breed onthaal ten opzichte van de taken en de rollen van de Zorgraad? Wat is de rol en positie van dit samenwerkingsverband binnen de eerstelijnszone? Hoe zal het geïntegreerd breed onthaal van verschillende gemeenten/steden in een zelfde eerstelijnszone worden afgestemd? Bovendien zou de link met de eerstelijnszones, naast het verbreden van de samenwerking naar andere actoren (achterliggend aanbod), ook de uitrol van het geïntegreerd breed onthaal over gans Vlaanderen kunnen stimuleren. Dit onder meer door lokale sociale beleidsdoelstellingen en de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen op elkaar af te stemmen.
- De raad stelt voor om artikel 9, derde lid, van het decreet betreffende het lokaal sociaal beleid (9 februari 2018), namelijk *het lokaal bestuur kan het geïntegreerd breed onthaal ook realiseren in samenwerking met andere lokale besturen*, verder aan te vullen en te concretiseren in het BVR door hier ook de link met de eerstelijnszones te leggen.
- Ook een verwijzing naar het woonzorgdecreet is opportuun, in het bijzonder voor wat betreft de afstemming met de interne coördinatiefunctie die voor de multifunctionele woonzorgcentra wordt voorzien in artikel 35 van het woonzorgdecreet¹.

Tenslotte is het belangrijk om te kunnen evalueren of de samenwerkingsverbanden geïntegreerd breed onthaal zorgen voor meer toegang tot zorg en ondersteuning, meer mensen in kwetsbare situaties bereiken, op een correcte manier doorverwijzen naar achterliggend aanbod, en zo meer. De raad vraagt met welke middelen en instrumenten de Vlaamse Regering de kwaliteit van de samenwerkingsverbanden zal garanderen? Welke kwaliteitscriteria zullen gehanteerd worden? Op welke manier zal de kwaliteit van het samenwerkingsverband gemonitord en zichtbaar gemaakt worden?

¹ SAR WGG, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de woonzorg, 31 mei 2018, p. 14

2. Bespreking per artikel

Hoofdstuk 3. Toegankelijke sociale hulp- en dienstverlening en onderbescherming aanpakken

Artikel 4 functies 2°

- Gezien de doelstellingen van het geïntegreerd breed onthaal (toegankelijkheid verhogen en onderbescherming tegengaan) is het een logische en terechte keuze om hulpvragen vanuit een generalistisch perspectief te beluisteren en te verhelderen. Hoewel sociaal werkers vaak een generalistisch perspectief hanteren, is er de laatste decennia in het sociaal werk ook steeds meer ingezet op specialistische benaderingen. Het belang van generalistisch werken heeft de SAR WGG al uitgebreid benadrukt in zijn visienota 'Nieuw professionalisme in zorg en ondersteuning als opgave voor de toekomst' (24 december 2015). Uit die visienota blijkt ook duidelijk dat er heel wat competenties nodig zijn om vanuit een generalistische benadering te kunnen werken. Het is geen evidente opdracht. Het is ook belangrijk goed in te kunnen schatten wanneer het nodig is specialistische aanbieders/actoren in de zorg en ondersteuning te betrekken en/of door te verwijzen. De raad wijst op de rol die onderwijs hierin moet spelen.

Daarnaast is het ook belangrijk dat het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal een aantal kwaliteitscriteria hanteert om te kunnen evalueren of het professioneel handelen correct verloopt wat betreft principes en afspraken zoals een generalistische benadering, outreachend werken, neutraal en gepast doorverwijzen, subsidiariteit, enz.. Het is daarom alvast positief dat in het besluit wordt voorzien (artikel 5. 1°, f) dat de betrokken kernactoren in het samenwerkingsverband gezamenlijk aan competentieversterking moeten werken.

Artikel 4 functies 4°, 5° en 7°

- Er wordt in het BVR gewezen op het belang van objectieve en transparante informatie (art. 4, 4°) en neutrale doorverwijzing (art.4, 7°). Het is erg belangrijk dat deze principes worden opgenomen. Welke mogelijkheden worden voorzien voor andere actoren, buiten het samenwerkingsverband, om te reageren en problemen te signaleren of bezwaren te maken?
- In de bisnota aan de Vlaamse Regering wordt vermeld dat bij de functie 'oriënterend advies verstrekken' (5°) '*het totale achterliggende begeleidingsaanbod in rekening wordt gebracht en dus niet beperkt is tot het eigen achterliggende aanbod van de kernpartners*'. Voor de raad geeft het BVR hier onvoldoende garantie op een kwaliteitsvolle en transparante doorverwijzing indien die nodig is.
- In zijn advies over het decreet betreffende het lokaal sociaal beleid (27 april 2017) heeft de raad gepleit voor *een participatief model waarin verschillende partners op voet van gelijkheid samen doelen stellen en waarmaken*. Dit model zorgt ook voor het noodzakelijke draagvlak van de doelen bij de partners. Het geïntegreerd breed onthaal als een samenwerking tussen de drie kernactoren moet dus verder in bredere samenwerkingsverbanden gepositioneerd worden. Dat kan volgens de raad,

onder meer, door een band met de hervorming van de eerste lijn te verduidelijken (zie ook: Algemene appreciatie).

Artikel 4 8° en artikel 5 2°, h)

- Artikel 4 werkt de functies uit die het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal ontwikkelt. Artikel 5 geeft de werkingsprincipes mee enerzijds op het niveau van het samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal en anderzijds op het niveau van de gebruiker. Artikel 4 8° en artikel 5 2° h) handelen over het zelfde onderwerp, met name het verzekeren van de continuïteit, zij het dat dit in artikel 4° als functie iets meer uitgebreid wordt beschreven. In de memorie van toelichting wordt dit bij artikel 5 2° h) ook meer uitgebreid omschreven. De raad stelt voor die omschrijving ook bij artikel 5 2° h) in het BVR zelf op te nemen.

Artikel 5 1° werkingsprincipes op het niveau van het samenwerkingsverband

- In c) worden de voorwaarden beschreven waaraan de regie van de lokale besturen moet voldoen. De raad vindt het goed dat er al wat meer duidelijkheid wordt geschapen omtrent de regierol van de lokale besturen, maar meent dat over 'regie' nog een apart BVR moet worden opgesteld.
- De raad meent dat participatief werken ook in de werkingsprincipes op het niveau van het samenwerkingsverband moet worden opgenomen. De onderzoekers die de 11 pilootprojecten evalueerden², bevelen immers aan dat de basis- en faciliterende actoren verbonden aan het samenwerkingsverband GBO de expertise van basiswerkers en ervaringskennis van de doelgroep vanuit de GBO-praktijken zouden benutten om innovaties door te voeren in de eigen werking en het samenwerkingsverband. Het is raadzaam om basiswerkers van bij het begin bij de opbouw van het samenwerkingsverband te betrekken.

Artikel 6

- In dit artikel wordt gegevensdeling in het geïntegreerd breed onthaal uitgewerkt. De raad meent dat de gebruiker hier potentieel heel wat privacy opgeeft. De raad vraagt om hier voorzichtigheid aan de dag te leggen en duidelijkheid te creëren. Is het nodig dat alle betrokken organisaties alle gegevens zien? Op welke manier gaat men de gebruikers informeren?

Hoofdstuk 4 Ondersteuning

Artikels 7 en 8

In de mate waarin de bijkomende taken leiden tot extra werkdruk moeten er voldoende middelen geïnvesteerd worden om dit te vermijden.

² Boost D., Elloukmani S., Hermans K. & Raeymaeckers P. (mei 2018) *Een beschrijvend en evaluerend onderzoek naar het Geïntegreerd Breed Onthaal*, SWVG, rapport 06, p. 274.